

Varsinais-Suomen liitto

Varsinaista kulttuuria

Varsinaista kulttuuria

Julkaisija: Varsinais-Suomen liitto 2023

Kehittämistehtävän rahoitus: Opetus- ja kulttuuriministeriö,
Turun kaupungin vapaa-ajan ja kulttuurin palvelukokonaisuus, Varsinais-Suomen liitto

Toimitus: lina Wahlström

Taitto: Antti Vaalikivi

Kuvat:

Johanna Yliportimo (kansi). Avoimen työpajan tuotos Kulturhus Björkbodassa Kemiönsaarella toukokuussa 2023.

lina Wahlström (s. 6). Työpaja kuntien työntekijöille Paraisilla kesäkuussa 2022.

Liisa Mattila (s. 10). Klovni OHO vieraili Cafe Rosassa Somerolla helmikuussa 2023.

Tiina Kuikka (s. 18). Soup Opera -esitys nähtiin Oripäässä joulukuussa 2023.

Jaakko Autio (s. 22). Pöytä kahdelle -ääni-installaatio Vehmaan kirjastossa marraskuussa 2023.

Kristian Jalava (s. 24). Kännykkäpakkauksista syntyi laatikkokameroita camera obscura -työpajaa varten Turussa huhtikuussa 2023.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIET

TURKU
Vapaa-aika

Varsinais-Suomen liitto
Egentliga Finlands förbund

Sisältö

Varsinaista kulttuuria -kehittämistehtävä Tukea, koulutusta ja yhteistyötä	4
Vertaistukea ja koulutuksia	6
Yhdessä oppien työpajoissa ja etänä	7
Oppimisen teemat Varsinaista kulttuuria -hankkeessa	8
Seututaiteilijakokeilut	10
Kuusi seutukuntaa, kuusi taiteilijaa	11
Seututaiteilijahaun 10 askelta Varsinaista kulttuuria -hankkeessa	12
Rekrytointi-ilmoitus	13
Muistilista	15
Mitä työsopimuksessa on hyvä huomioida?	16
Varsinaista Kulttuuria -hankkeen seututaiteilijat	17
Kulttuurikeikkoja kuntiin	18
Kulttuurikeikkoja kuntiin -ohjelma Käänteistä kilpailutusta	19
Käänteisen kilpailutuksen 7 askelta Varsinaista kulttuuria -hankkeessa	20
Tarjouspyyntö	21
Toteutetut Kulttuurikeikkoja kuntiin -sisällöt Rokkia, palikoita ja sirkustemppuja	23
Varsinaisia kokemuksia	24
Seututaiteilijan kokemuksia Lasten nauru pidentää ikää	25
Huomioita seututaiteilijan työstä	27
Varsinaista kulttuuria -hankkeen perintö Varsinais-Suomen kunnissa	29
Hanna Dufva: Yhteisöruno - Hyvää uutta (sanat kerätty mm. hankkeen loppuseminaarista)	30

Varsinaista kulttuuria -kehittämistehtävä: Tukea, koulutusta ja yhteistyötä

Opetus- ja kulttuuriministeriön Varsinais-Suomen liitolle myöntämä kuntien kulttuuri-toiminnan kehittämistehtävä ja sen avustus sorvautui maakunnalliseksi Varsinaista kulttuuria -hankkeeksi. Liitto toimi kehittämistehtävän päätoteuttajana ja Turun kaupungin vapaa-ajan ja kulttuurin palvelukokonaisuus osatoteuttajana. Hankkeen pääkohderyhmänä olivat maakunnan kuntien kulttuurin viranhaltijat ja työntekijät sekä alueen kulttuurialan verkostot, taiteen ammattilaiset ja kuntiin kulttuuripalveluita tuottavat toimijat. Valmistelu tehtiin tiiviissä yhteistyössä kuntien kanssa. Siinä oli vahvasti mukana muun muassa alueen kuntien kulttuurivastaavista koostuva Kulttuuria kunnissa -verkosto. Kehittämistehtävän toimintasuunnitelmaan sisällytettiin juuri ne teemat, joissa kunnat kokivat kulttuuriteemoissa kaipaavansa apua.

Hankkeen tarkoitus oli kehittää ja tukea sekä Varsinais-Suomen kuntien mahdollisuuksia että osaamista laadukkaiden, saavutettavien ja yhdenvertaisten kulttuuripalveluiden tuottamiseksi maakunnan alueella. Lisäksi hankkeen tavoitteena oli vahvistaa kuntien välistä ja maakunnallista yhteistyötä ja verkostoja. Hanke tähtäsi kulttuuripalvelujen yhdenvertaisen saavutettavuuden ja monipuolisen käytön edistämiseen mahdollistamalla kulttuuripalvelujen saatavuutta entistä paremmin myös pienissä kunnissa, joissa kunnan kulttuuritoimen resurssit ovat vähäiset. Samalla pyrittiin paikallisten taiteilijoiden työllistymisedellytyksien parantamiseen.

Kehittämistehtävän myötä saatiin mahdollisuus kokeilla kulttuuripalvelujen tuottamista uusilla tavoilla. Avustus mahdollisti melkein kahdeksi vuodeksi lisäresurssia kuntien yhdessä tekemisen, osaamisen jakamisen, kokeilemisen ja kumppanuiden koordinointiin aivan uudella tavalla.

- kulttuurin erikoissuunnittelija Katri Koivisto, Varsinais-Suomen liitto

Hankkeen päätavoite oli tarjota kunnille tukea ja koulutusta kulttuuripalveluiden tuottamiseen ja kuntarajat ylittävään yhteistyöhön

Mukana kaikki maakunnan 27 kuntaa

Tällä uudella tavalla kuntien välisen ja maakunnallisen yhteistyön avulla pystytään toivottavasti lisäämään koko maakuntaan positiivista kulttuurin kiertettä, joka kantaa kauas tulevaisuuteen.

- kulttuurin erikoissuunnittelija Katri Koivisto, Varsinais-Suomen liitto

Kuntien toiveista hankkeen neljäksi peruspilariksi nousivat:

- koulutukset
- kokeilut yhteiskehittämiseen ja hankintoihin muiden kuntien kanssa
- lisärahoituksen hakemisen osaamisen lisääminen
- kumppanuusmallien kehittäminen ja verkostotoiminnan vahvistaminen

Hankkeen sisältö rakenne eli jonkin verran hankkeen aikana, sillä hanketta vietiin eteenpäin jatkuvassa dialogissa sekä ja kuntien että taide- ja kulttuurikentän kanssa.

Hankkeen aikana käytiin muun muassa kahdenkeskisiä keskusteluja kuntien kulttuurin viranhaltijoiden kanssa sekä järjestettiin kaikkien kuntien kulttuurin työntekijöille avoimia keskustelutilaisuuksia. Tässä hankejulkaisussa tarkastellaan tarkemmin hankkeen toimista kolmea osakokonaisuutta, jotka ovat:

- koulutukset
- seututaiteilijakokeilut
- käänteisellä kilpailutuksella toteutettu Kulttuurikeikkoja kuntiin -ohjelma

**Budjetti
n. 194000 €**

**Kesto 13
kuukautta**

**1
kehittämiskoordinaattori**

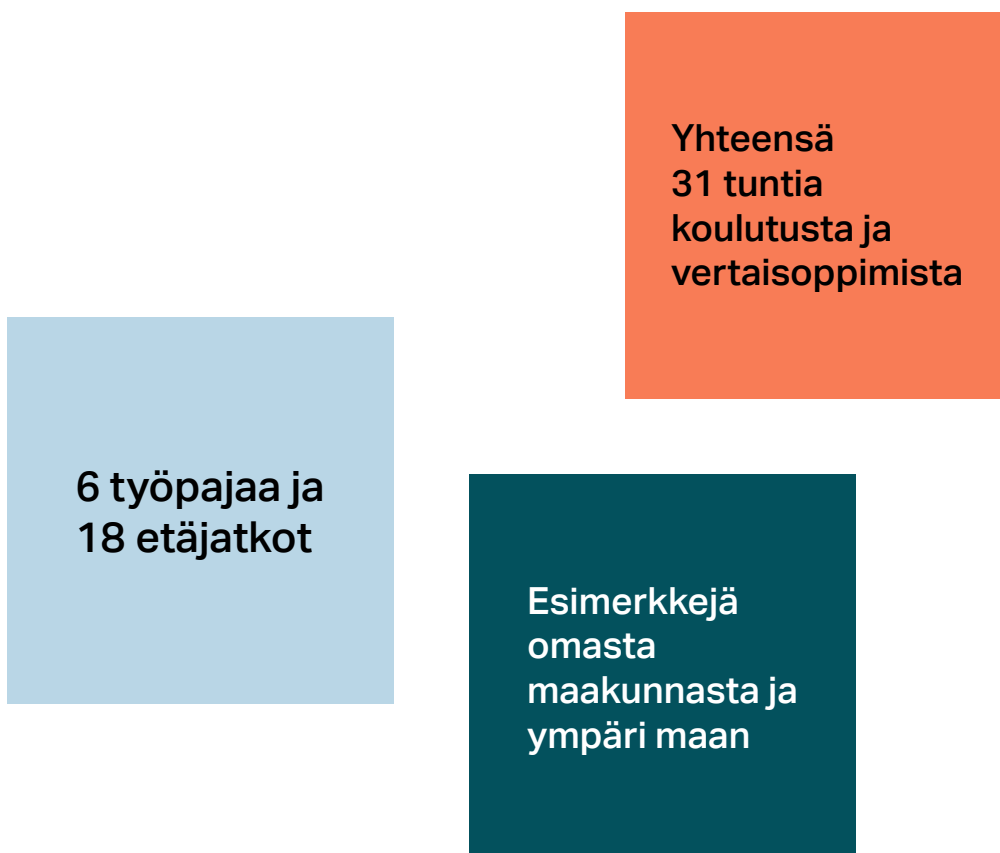
Vertaistukea ja koulutuksia

Yhdessä oppien työpajoissa ja etänä

Varsinaista kulttuuria -hanketta valmisteltiin yhdessä muun muassa maakunnan kuntien kulttuurivastavista koostuvan Kulttuuria kunnissa -verkoston kanssa. Hankkeen toteutus huomioikin juuri niitä teemoja, joihin kunnat olivat toivoneet tukea kulttuuripalveluiden tuottamisessa. Tällaisia olivat muun muassa rahoituslähteiden tuntemus ja kuntarajat ylittävä vertaistoiminta.

Hankkeessa toteutetut koulutukset suunnattiin erityisesti kuntien kulttuuritoimen työntekijöille, mutta osallistujien joukossa oli myös muun muassa kuntiin säännönmukaisesti kulttuuripalveluita tuottavien yhdistysten edustajia sekä Varsinais-Suomen liiton henkilökuntaa. Koulutukset toteutettiin kuutena kokonaisuutena ja kussakin kokonaisuudessa keskityttiin yhteen kulttuurityötä vahvistavaan aihepiiriin kerrallaan. Kokonaisuudet muodostuivat yhdestä lähitapaamisena järjestystä parin tunnin työpajasta ja sitä seuranneista kolmesta tunnin mittaisesta teams-tilaisuudesta, niin sanotuista etäjatkoista.

Työpajoissa ja teams-tilaisuuksissa kuultiin asiantuntijoita, saatiin innostavia tapausesimerkkejä sekä oman maakunnan alueelta että muualta, haastettiin vanhoja toimintamalleja ja käytiin vilkasta, avointa keskustelua. Samalla opittiin tuntemaan paremmin kollegoita koko maakunnan alueelta.

Oppimisen teemat Varsinaista kulttuuria -hankkeessa

Kumppanuus ja yhteistyö

Työpajassa Paraisilla kesäkuussa 2022 kuultiin Salon kulttuuriyhdistysten yhteistyöelimen eli Kulttuuri-kumppanien toiminnasta, Naantalin tapahtumatuotosopimuksista yhdistysten kanssa sekä Taidekahvit -verkostosta, joka on kolmannen sektorin taide- ja kulttuuritoimijoiden yhteistyöverkosto Turussa.

Ensimmäisillä etäjatkoilla teamsissa esiteltiin Vakka-Suomen kuntien yhteinen taidenäyttelyhaku. Toisilla etäjatkoilla kuultiin Kotiseutuliiton Yhdistykset ja kunnat kulttuurikumppaneina -hankeesta. Kolmansilla etäjatkoilla jatkoimme keskustelua yhteistyöstä ja kumppanuudesta.

Yleisötyö ja osallisuus

Työpajassa Somerolla syyskuussa 2022 kuultiin vapaaehtoistyö.fi -sivuston käytöstä Someron seurakunnassa ja miten kuntalaisten osallistamista toteutetaan Paraisilla. Lisäksi tutustuttiin siihen, miten Maskun kulttuuripalveluissa pyritään sanomaan mahdollisimman monelle asialle kyllä ja miten Salon kulttuurikysely toteutettiin. Osallistujilla oli mahdollisuus tutustua Kiiruun taloon sekä Someron Kulttuurigalleriaan.

Ensimmäisillä etäjatkoilla tutustuttiin Turun kaupunginkirjaston lukulähettilötoimintaan. Toisilla etäjatkoilla kuultiin Uudenkaupungin luovien ihmisten vertaistukiryhmästä. Kolmansilla etäjatkoilla kuultiin Pohjois-Savon kuntien yhteisestä itsenäisyyspäivän 2020 videojuhlasta ja pohdittiin pienryhmissä mitä uutta itsenäisyyspäivän juhlintaan voisi tuoda kunnissa.

Verkostoissa toimiminen

Työpajassa Turussa lokakuussa 2022 Timo Järvensivu johdatti osallistajat verkostotyön äärelle. Koulutuksessa paitsi kuultiin verkostotyön periaatteista, päästiin myös hahmottelemaan osallistujien omia verkostoja ja keskustelemaan aiheesta.

Ensimmäisillä etäjatkoilla teamsissa kuultiin Varsinais-Suomen aluevastuumuseon toiminnasta ja yhteistyöstä paikallistoimijoiden kanssa. Toisilla etäjatkoilla tutustuttiin siihen, miten Turun kaupunginkirjasto toteuttaa alueellista kehittämistehtäväänsä. Kolmansilla etäjatkoilla pohdittiin yhdessä ja pienryhmissä miten vahvistaa kuntien kulttuurityöntekijöiden verkostoa maakunnassa.

Yhteishankinnat ja kiertueet

Toukokuussa 2023 järjestetty työpaja jouduttiin pitämään poikkeuksellisesti teamsin välityksellä. Tilaisuudessa pohdittiin yhteishankintojen mahdollisuuksia ja haasteita sekä ideoitiin mahdollisia kuntien yhteisiä tapahtumia ja kiertuetoimintaa.

Ensimmäisillä etäjatkoilla teamsissa kuultiin hankkeessa tähän mennessä työskennelleiden seututaiteilijoiden kokemuksia. Toisilla etäjatkoilla esittelyssä oli Läntisen tanssin aluekeskuksen kiertuetoiminta. Kolmansilla etäjatkoilla käytiin läpi erilaisia kiertueita ja vierailuesityksiä järjestäviä tahoja ja keskusteltiin siitä miten kunnat voivat rakentaa yhteyksiä paikallisiin taiteen tekijöihin.

Ulkopuolinen rahoitus

Työpajassa Laitilassa syyskuussa 2023 kuultiin Leader+ -rahoituksesta sekä Taiteen edistämiskeskusten myöntämistä tuista sekä yleisesti julkisen taiteen rahoittamisesta. Osallistujilla oli myös mahdollisuus tutustua Poukan taloon.

Ensimmäisillä etäjatkoilla saatiin Turun Ammattikorkeakoulusta neuvoja, miten tehdä hyvä hankehakemus. Toisilla etäjatkoilla kuultiin lisää hankevinkkejä ja tarkasteltiin kulttuurin rahoituksen vuosikelloa. Kolmansilla etäjatkoilla saatiin Kuntaliitolta opastusta kuntien jakamiin kulttuuriavustuksiin ja hyvää hallintoon liittyen.

Viestintä

Hankkeen viimeisen koulutuskokonaisuuden toteutti kokonaisuudessaan Radical Soul Oy. Työpajassa lokakuussa Turussa saatiin vinkkejä helppoon ja tehokkaaseen viestintään. Työpajaa seuranneiden etäjatkojen teemoina olivat: mediaviestinnän ABC, sosiaalisen median viestintä sekä viestinnän sisällöt.

**Työpajojen
tärkeää antia
oli myös toisiin
osallistujiin
tutustuminen**

**Työpajoja
järjestettiin
ympäri
maakuntaa**

**Suosituimmat
etäjatkot
keräsivät
yli 20
osallistujaa**

Seututaiteilija- kokeilut

Kuusi seutukuntaa, kuusi taiteilijaa

Varsinaista kulttuuria –hankkeessa pyrittiin monin tavoin tiivistämään kuntien kulttuurin viranhaltijoiden ja työtekijöiden maakunnallista verkostoa. Etsittiin uusia muotoja sekä monitahoiselle yhteistyölle että osaamisen ja kokemusten vaihdolle. Samalla pyrittiin lähentämään taide- ja kuntakenttää toisiinsa. Konkreettisin esimerkki kulttuuriyhteistyötä vahvistavista uusista toimintamalleista olivat seututaiteilijakokeilut. Maakunnan asukkaille seututaiteilijakokeilut olivat Kulttuurikeikkoja kuntiin -ohjelman kanssa näkyvintä hankkeen toimintaa, sillä niissä taiteilijat työskentelivät yhdessä kuntien asukkaiden kanssa.

Seututaiteilijoita toimi hankkeessa yhteensä kuusi. Kunkin taiteilijan toiminta-alue koostui 2-6 kunnasta ja työskentelyaika oli kolme kuukautta. Tehtävään valitut ammattitaiteilijat työskentelivät hankekaudella porrastetusti. Ensimmäinen seututaiteilija aloitti pestinsä lokakuun 2022 alussa ja viimeiset lopettavat oman työskentelyjaksonsa vuoden 2023 marraskuussa. Viisi seututaiteilijoista oli palkkasuhteessa ja yksi ostopalveluna. Taiteilijoiden työ oli yhteisöllistä tai kuntalaisia osallistavaa.

Seututaiteilijat edustivat eri taiteenaloja. Kuhunkin seutukuntaan kuuluvien kuntien kulttuuritoimijat pääsivät vaikuttamaan siihen, mitä taiteenalaa tai teemaa alueella työskentelevä taiteilija edusti. Toimintaa suunniteltaessa haluttiin usein huomioida erityisesti ne väestöryhmät, jotka tavalla tai toisella ovat jääneet kunnan tuottamien kulttuuripalveluiden katvealueelle.

Seututaiteilijakokeilulla vahvistettiin kuntien kulttuuritoimijoiden yhteistyötä. Kokeilu myös lisäsi ymmärrystä maakunnan kuntien erilaisista tarpeista, haasteista ja mahdollisuuksista. Seututaiteilijoiden työskentely lisäsi ja monipuolisti kuntien kulttuuritarjontaa.

Taiteilijoille kokeilu tarjosi mahdollisuuden luoda uutta, vahvistaa ammatillista osaamistaan ja lisätä ymmärrystään kuntien toiminnasta ja resursseista. Taiteilijat löysivät merkityksellisiä painotuksia omaan työhönsä ja saivat kehitetyksi palveluita, joilla on elinvoimaa myös tulevaisuudessa.

Seututaiteilijakokeilun haasteita olivat taiteilijoiden työskentelyjaksojen lyhyys, suhteellisen pieni palkka, työskentelyalueiden laajuus sekä kokeiluun tavalla tai toisella liittyneiden toimijoiden runsaslukuinen joukko. Kuitenkin sekä kunnat että taiteilijat pitivät kokeilua arvokkaana ja toivoivat toiminnalle jonkinlaisia, kehittyneitä jatkoa.

**Seututaiteilijoiden
toiminta tavoitti
yhteensä yli
4000 maakunnan
asukasta**

**Taiteilijat
viestivät
työstään mm.
Instagramissa**

Seututaiteilijahaun 10 askelta Varsinaista kulttuuria -hankkeessa

1. Valmistelu

Keskustelut seutukunnittain kuntien kanssa teams-kokouksena. Yhteinen ymmärrys siitä minkä taiteen alan edustajaa (esim. sanataide) tai mihin teemaan linkittyvää (esim. yhdenvertaisuus) toimintaa haetaan ja mikä on toiminnan pääkohderyhmä (esim. ikäihmiset).

2. Hakuilmoituksen laatiminen

Sisällön tarkistus sekä liitossa että kunnissa ja ilmoituksen kääntäminen ruotsiksi. Hakuilmoitus julkaistaan liiton kotisivuilla. Hankevetäjä vastaa hakijoiden kysymyksiin s-postilla ja tiettyinä aikoina puhelimitse.

3. Hakemusten läpikäynti

Kunkin seutukunnan kaikki kunnat saavat luettavakseen ja kommentoitavakseen kaikki omaa seutukuntaansa koskevat hakemukset. Hankevetäjä, kulttuurin erikoissuunnittelija sekä hankkeen työnyrkkin/ohjausryhmän edustaja lukevat kaikki hakemukset.

4. Haastateltavien valinta

Kukin seutukunta valitsee maksimissaan kolme hakijaa haastatteluihin. Valinta tehdään joko s-postissa tai teams-kokouksessa keskustellen, hankevetäjä mukana. Kulttuurin erikoissuunnittelija sekä hankkeen työnyrkkin/ohjausryhmän edustaja kommentoivat hakemuksia omalta osaltaan.

5. Haastattelut

Hankevetäjä kutsuu haastateltavat haastatteluun. Haastatteluihin osallistuvat seutukunnan kuntaedustaja, hankevetäjä sekä hankkeen työnyrkkin/ohjausryhmän edustaja.

6. Valinnat

Kuntaedustaja välittää seutukuntansa muille kunnille näkemyksensä haastatelluista taiteilijan valinnan tekemiseksi. Keskustelu käydään sähköpostitse tai teams-kokouksessa. Hankevetäjä osallistuu tähän. Hankkeen työnyrkkin/ohjausryhmän edustaja kommentoi omalta osaltaan.

7. Tieto hakijoille

Hankevetäjä ilmoittaa puhelimitse valituille ja lähettää sähköpostia kaikille muille (ei valituksi tulleille) hakijoille.

8. Valmistautuminen seututaiteilijajaksoon

Hankevetäjä kutsuu seutukunnat valmistelemaan teams-kokoukseen sekä huolehtii palkkaukseen ja työsuhteen alkuun liittyvistä käytännön asioista liitossa.

9. Taiteilijan työ alkaa

Seutukunnittain yhteiskokous aloittavan taiteilijan kanssa. Hankevetäjä huolehtii työhön perehdytyksestä liitossa. Taiteilija on yhteydessä kuntiin ja aloittaa toiminnan suunnittelun ja aikatauluttamisen.

10. Taiteilijan työjakso ja työn päättymisen

Hankevetäjällä on säännöllisiä palavereja taiteilijan kanssa koko työskentelyjakson ajan. Taiteilija toimii sekä itsenäisesti että yhteistyössä kuntien kanssa. Hankevetäjä käy loppukeskustelun sekä kuntien kanssa seutukunnittain että seututaiteilijan kanssa.

Rekrytointi-ilmoitus

Varsinaista kulttuuria -hankkeessa seututaiteilijoita haettiin kahdessa haussa. Tässä rekrytointi-ilmoituksesta toinen.

Varsinais-Suomen liitto hakee neljää seututaiteilijaa

Varsinais-Suomen liitto hakee neljää seututaiteilijaa Varsinaista kulttuuria -hankkeeseen. Seututaiteilijan tehtävät ovat määräaikaista ja kestoltaan 3 kk/tehtävä.

Seututaiteilijoiden tehtävänä on kuntalaisten osallisuutta tukevan kulttuuritoiminnan suunnittelu ja toteuttaminen nimetyllä alueella Varsinais-Suomessa sekä kulttuuritoimijoiden yhteistyön vahvistaminen osana Varsinaista kulttuuria -hanketta. Seututaiteilijat työskentelevät yhdessä kuntien kulttuuritoimijoiden sekä hankkeen kehittämiskoordinaattorin kanssa.

- 1. Seututaiteilija itäiselle Turun seudulle 1.3.–31.5.2023 työskentelemään osallistavin menetelmin mediataiteen tai valokuvauksen alalla.**
Seututaiteilija työskentelee Kaarinan, Liedon, Paimion, Sauvon ja Turun alueella. Toiminnan toivotaan osallistavan erityisesti nuoria, mutta toivetta myös työikäiset huomioivalle toiminnalle on. Työskentelykielet: suomi ja ruotsi, mahdollisesti myös englanti.
- 2. Seututaiteilija Kemiönsaarelle ja Paraisille 1.3.–31.5.2023 työskentelemään osallistavin menetelmin kestävän kehityksen teemojen parissa.**
Toiminnan toivotaan tavoittavan asukkaita laajasti kuntien koko alueella yllättävissäkin paikoissa ja aktivoivan kulttuuritekemisen pariin monenlaisia ihmisiä. Työskentelykielet: suomi ja ruotsi.
- 3. Seututaiteilija läntiselle Turun seudulle 1.9.–30.11.2023 työskentelemään osallistavin menetelmin yhdenvertaisuuden teemojen parissa.**
Seututaiteilija työskentelee Maskun, Mynämäen, Nousiaisten, Naantalın, Raision ja Ruskon alueella. Toiminnan toivotaan osallistavan monenlaisia työikäisiä, mutta toiveita myös muut ikäryhmät huomioivalle toiminnalle on. Työskentelykieli: suomi ja mahdollisesti englanti.
- 4. Seututaiteilija Vakka-Suomeen 1.9.–30.11.2023 työskentelemään osallistavin menetelmin yhdenvertaisuuden teemojen parissa.**
Seututaiteilija työskentelyalueena ovat Kustavi, Laitila, Pyhäranta, Taivassalo, Uusikaupunki ja Vehmaa. Toiminnan toivotaan osallistavan erityisesti nuoria, mutta tarvetta myös perheet huomioivalle toiminnalle on. Työskentelykieli: suomi ja mahdollisesti englanti.

5
palkattua
seututaiteilijaa

1
seututaiteilija
ostopalveluna

Seututaiteilijan keskeiset tehtävät:

- taiteellinen työskentely, jossa seutukunnan asukkaita osallistavat elementit tai yhteisöllisyys ovat keskiössä. Toiminta kattaa kaikki seudun kunnat.
- työskentelystään, toiminnasta ja tapahtumista viestiminen sovitulla tavalla esim. sosiaalisessa mediassa ja verkkoalustoilla
- seututaiteilijakoikeilun vaikutusten arviointiin osallistuminen

Hakijoilta edellytämme tehtävään soveltuvaa, vähintään toisen asteen taidealan koulutusta tai kahden vuoden työkokemusta tai muuta vastaavaa toimintaa ammattitaiteilijana. Tehtävän menestyksellinen hoitaminen vaatii ohjauksellisia valmiuksia ja hyviä vuorovaikutustaitoja sekä itsenäistä työskentelyotetta ja organisointikykyä. Hakijan on tunnettava varsinaissuomalaisista taide- tai kulttuurikenttää, maakunnan tai työskentelyseutukunnan muu tuntemus luetaan eduksi.

Hakijan tulee huomioida, että tehtävässä työskennellään mahdollisesti usealla kielellä. Toimintaa voi olla niin suomen-, ruotsin- kuin monikielisten ryhmien kanssa.

Seututaiteilija työskentelee pääasiassa kunnissa, mikä edellyttää oman auton käyttöä. Työskentelyjakson aikana on lisäksi mahdollista työskennellä Varsinais-Suomen liiton toimistolla sekä tehdä etätöitä toiminnan sisällöstä riippuen. Noudatamme kuuden viikon koeaikaa.

Seututaiteilijaksi voi hakea kahdella yhdenvertaisella tavalla:

1. Hakemalla palkkasuhteeseen. Työsuhteen ehdot määräytyvät KVTES:n mukaan. Tehtävä on määräaikainen (3 kk), kokoaikainen ja tehtävän viikkotyöaika on 36 h 15 min. Käytössä on kokonaistyöaika. Tehtävästä maksetaan tehtäväkohtaisena palkkana 2110,50 euroa/kk. Lisäksi voidaan maksaa KVTES:n mukaisia lisiä. Työnantajana toimii Varsinais-Suomen liitto.
2. Tarjoamalla ostopalvelua. Tällöin kolmen kuukauden palvelun kokonaishinta on 9300 euroa (alv 0 %), sisältäen hakuilmoituksen mukaisen toiminnan ja palkkasuhdetta vastaavan työajan, matkakulut ja työnantajakulut.

Hakemukseen/tarjoukseen tulee liittää motivaatiokirje, CV sekä portfolio tai vastaava. Motivaatiokirjeessä on hyvä erityisesti tuoda esiin sitä, miten hakijan taidealan asiantuntemus ja kuntalaisten osallistaminen löisivät kättä tässä tehtävässä.

Hakijan on ilmoitettava, onko hakemassa työsuhteeseen vai tarjoamassa ostopalvelua. Jos molemmat vaihtoehdot ovat mahdollisia, on myös tämä mainittava. Hankkeessa tullaan kokeilemaan molempia vaihtoehtoja.

Hakemus/tarjous liitteineen tulee lähettää osoitteeseen kirjaamo@varsinais-suomi.fi 9.12.2022 klo 15 mennessä. Sähköpostin otsikoksi on hyvä laittaa "seututaiteilija". Työhaastattelut järjestetään ensisijaisesti vuoden 2023 kahdella ensimmäisellä viikolla.

Lisätietoja tehtävästä antaa Varsinaista kulttuuria -hankkeen kehittämiskoordinaattori Iina Wahlström sähköpostitse tai puhelimitse seuraavina aikoina: 18.11. klo 9–11 ja 29.11. klo 14–17.

Varsinaista kulttuuria -hankkeen tavoitteena on tukea kuntien kulttuuripalvelujen tuottamista koko Varsinais-Suomen alueella. Kohderyhmänä ovat maakunnan kuntien kulttuurin viranhaltijat ja työntekijät sekä alueen kulttuurialan verkostot, taiteen ammattilaiset ja kuntiin kulttuuripalveluita tuottavat toimijat. Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittaman kehittämistehtävän toteuttajat ovat Varsinais-Suomen liitto ja Turun kaupungin vapaa-ajan palvelukokonaisuus.

Taiteilijan palkkaaminen kuntaan

Muistilista

Vaikka taiteilijan työn sisällöt voivat poiketa radikaalistikin kunnan muiden työntekijöiden työstä, pätevät taiteilijan palkkaamiseen kaikki samat pelisäännöt ja käytännöt kuin muihinkin palkkasuhteisiin työtehtäviin. Mitä paremmin työsuhde ja palkkaus on valmisteltu, sitä sujuvammin itse työhön tarttuminen käy.

- Pohdi mitä työtä taiteilija tulee tekemään? Miksi työn tekee juuri taiteilija? Mitkä ovat taiteilijan työtehtävät? Laadi alustava työsuunnitelma. Mieti perustelut palkkasuhteelle vrs. ostopalvelun käyttö.
- Tutustu oman kuntasi palkkausprosessiin. Kuka tekee päätökset? Miten paljon valmisteluun tulee varata aikaa? Tutustu myös työlainsäädäntöön.
- Selvitä palkkataso. Taiteilijan työ on asiantuntijatyötä ja sen tulee olla suhteessa organisaation muihin asiantuntijatehtäviin. Muista huomioida kokonaiskustannuksia laskiessasi työterveyskulut, työsuhde-edut ja sivukulut sekä mahdolliset matkakorvaukset. Selvitä, millaisella työnimikkeellä organisaatiossasi voidaan taiteilija palkata (esim. asiantuntija, hanketyöntekijä) ja halutaanko ulospäin käyttää jotakin kuvailevampaa tittelä (esim. kuntataiteilija).
- Pohdi työsuhteen kesto: onko se toistaiseksi voimassa oleva vai määräaikainen. Mikä on määräaikaisuuden peruste? Koko kyseessä koko- vai osa-aikainen työ?
- Nimetkää taiteilijan esihenkilö. Nimetkää myös yhteyshenkilö mikäli se ei ole sama kuin esihenkilö.
- Pohdi missä ja kenen kanssa taiteilija työskentelee? Informoi jo etukäteen kaikkia niitä tahoja, joita taiteilijan työsuhde koskee (esim. palvelukodin henkilökunta). Keskustele vastuukysymyksistä kunkin toimipisteen kanssa, tarvittaessa laadi kirjalliset ohjeet (esim. taiteilija ei korvaa hoitohenkilökuntaa missään tilanteessa).
- Selvitä, millainen tuotantobudjetti taiteilijalla on työtään varten käytettävissä.
- Jos mahdollista, selvitä jo etukäteen millaisia välineitä taiteilija tarvitsee ja kuka ne hankkii. Jos työnantaja ei tarjoa työvälineitä vaan taiteilija on itse vastuussa työvälineistään, tulee asiasta sopia työ sopimuksessa. Pohdi, miten taiteilijalle korvataan omien työkalujen ja tarvikkeiden käyttö.
- Mieti, syntyykö työsuhteessa uusia teoksia. Jos, kirjaa työ sopimukseen teosten omistusoikeudesta ja tekijänoikeudesta.
- Laadi mahdollisimman informatiivinen työhakemus ja varaa aikaa myös mahdollisille hakijoiden kysymyksille. Mitä paremmin tiedät mitä ollaan hakemassa, sen sopivampia hakemuksia saat.
- Valmistaudu hyvin hakijoiden haastatteluun: kysy sellaisia kysymyksiä, jotka auttavat sinua hahmottamaan hakijan osaamista ja otetta työhön. Haastattelutilanne ei ole kuulustelu.
- Kun päätös valinnasta on tehty, ilmoita siitä kaikille hakijoille.
- Laadi työ sopimus huolellisesti ja käy se vielä läpi yhdessä valitun taiteilijan kanssa, sillä taiteilijan työ sopimus ei välttämättä noudata perinteisen työ sopimuksen sisältöä, vaan huomioi taiteelliseen työhön liittyvät erityiskysymykset. Hyvä työ sopimus antaa kummallekin osapuolelle selkeän kuvan työsuhteen ehdoista ja pelisäännöistä.
- Informoi taiteilijan aloittaessa työnsä kaikkia niitä tahoja, joita taiteilijan työsuhde koskee. Esittele uusi tulokas työyhteisölle.

Mitä työ sopimuksessa on hyvä huomioida?

Suomen Taitelijaseura on koonnut hyvän muistilistan työ sopimuksen laatimisen tueksi:

Työnantajan ja työntekijän tiedot

Esihenkilö ja yhteyshenkilö määritetty

Työ sopimuksen kesto: toistaiseksi voimassa oleva vai määräaikainen ja peruste määräaikaisuudelle

Mahdollisesti sovellettava työehtosopimus

Työ tehtävät, alustava työsuunnitelma

Tuotantobudjetti

Työ aika ja ylityökäytännöt

Työntekopaikka ja työntekovälineet

Yhteydenpitoväline

Palkkaus

Sairausajan palkka

Vuosiloma, loma-ajan palkka, lomakorvaus, lomaraha

Irtisanomisaika

Jos työhön kuuluu uusien teosten tuottamista: Teosten omistusoikeus ja tekijänoikeudet

Jos työhön kuuluu näyttelytoimintaa: Teosten kuljetus ja näytteille asettaminen, teosten vakuuttaminen, mahdollinen teosmyynti ja provisio, tekijänoikeudellinen näyttelykorvaus, näyttelypalkkio

Lue lisää Suomen Taitelijaseuran Kuvataiteilija kuukausipalkalla –oppaasta:

<https://www.artists.fi/fi/opus-taiteilijan-tyollistamiseen-tyosuhteella>

Pohdituttaako taiteilijan palkka? Apua saat mm. täältä:

- Suomen Taiteilijaseura: Ohjeita kuvataiteilijan työn hinnoitteluun -opus <https://www.artists.fi/fi/taiteilijalle/kuinka-elaakuvataiteella/kuvataiteen-palkkio-ohjeistus>
- Taide- ja kulttuurialan ammattijärjestö TAKU ry:n vähimmäispalkkasuosituksset: <https://taku.fi/palvelut/palkkatietoa/>

Lisää apua, tukea ja ajatuksen avaajia

- Kuvataiteilija kuukausipalkalla - opas taiteilijan työllistämiseen työsuhteella <https://www.artists.fi/fi/opus-taiteilijan-tyollistamiseen-tyosuhteella>
- Suomen Taiteilijaseura <https://www.artists.fi/fi>
- Taide- ja kulttuurialan ammattijärjestö TAKU ry <https://taku.fi/>
- Taiteen edistämiskeskuksen kulttuuritoiminnan asiantuntijapalvelut kunnille <https://www.taike.fi/fi/taike-vaikuttaa/asiantuntijapalvelut/kulttuuritoiminnanasantuntijapalvelut-kunnille>

Varsinaista Kulttuuria -hankkeen seututaiteilijat

"Onnistunut kohtaaminen itseen ja toisiin, tunne siitä, että kuuluu jonnekin ja on osa yhteisöä, on perustavanlaatuinen pohja hyvinvoinnille, turvallisuudelle ja onnellisuudelle."

Loimaan seutu | HANNA DUFVA
3.10.-31.12.2022 | sanataide

"Maailman pienimmän, punaisimman ja pyöreimmän maskin takana ovat silmät, jotka avaavat yhteyden ihmisen sisimpään, kaikkiin tunteisiin."

Salo ja Somero | KAROLIINA NORDIN
2.1.-31.3.2023 | sirkustaide, klovneria

"On myös tärkeää tuoda esille, kuinka taiteilijoiden työ voi olla monipuolista ja miten he voivat työskennellä yhteistyössä eri tahojen, kuten kuntien, kanssa."

Parainen ja Kemiönsaari | JOHANNA YLIORTIMO
1.3.-31.5.2023 | kuvataide

"Koen tärkeänä tehtävänä edistää taiteellisen toiminnan saavutettavuutta maakunnassa. Samalla seututaiteilija voi rakentaa omalla panoksellaan myös kuntien välistä yhteistyötä."

Itäinen Turun seutu | KRISTIAN JALAVA
1.3.-31.5.2023 | kuvataide, valokuvaus

"Taiteella on mahdollisuus koskettaa, ravistella, hassutella, laittaa ajatuksia liikkeelle ja tuoda erilaisia ihmisiä lähemmäs toisiaan. Liikkeen kautta voimme kokea asioita erityislaatuisella ja herkällä tavalla."

Vakka-Suomi | AMANDA VUORI
1.9.-30.11.2023 | tanssitaide

"Taide tekee elämästä mielenkiintoisempaa. Se mahdollistaa kokemuksia, joita ei voi saavuttaa muilla keinoilla."

Läntinen Turun seutu | ELINA LAITINEN
1.9.-30.11.2023 | kuvataide, tekstiili

Kulttuurikeikkoja kuntiin

Kulttuurikeikkoja kuntiin -ohjelma Käänteistä kilpailutusta

Varsinaista kulttuuria -hankkeessa toteutettiin loppuvuonna 2023 Kulttuurikeikkoja kuntiin -ohjelma. Ohjelman lähtölaukaus oli lokakuussa järjestetty käänteinen kilpailutus, jossa taiteilijoilla ja luovan alan ammattilaisilla oli mahdollisuus tarjota kulttuuri- ja taidesisältöjä ostettavaksi seutukunnittain 3450 euron hinnalla. Valittujen toimijoiden tuli toteuttaa sisältöjä seutukunnan kaikissa kunnissa ja laskuttaa kehittämistehtävää sisältöjen toteutuksesta. Summa sisälsi kaikki toteutuksen kulut – kuten matkakulut, tarvittavan kaluston ja toteuttajat – pois lukien tilakustannukset. Toiminnan tuli olla maksutonta osallistujille.

Tavoitteena oli saada kokemusta käänteisen kilpailutuksen toteutuksesta kuntien kulttuuripalveluiden hankinnoissa. Toimintatapa oli monille kunnille uusi. Tarjouskilpailu myös edisti hankkeen tavoitetta tarjota työllistymismahdollisuuksia taiteilijoille ja luovan alan ammattilaisille maakunnan alueella.

Kilpailutuksella haettiin erityisesti taide- ja kulttuurisisältöjä, jotka innostavat eri-ikäisiä asukkaita tekemään, näkemään ja kuulemaan sekä kohtaamaan toisiaan. Kulttuurikeikkoja kuntiin -ohjelman aikataulu oli varsin tiukka, mutta se herätti silti valtavasti kiinnostusta. Yksittäisiä tarjouksia saatiin määräaikaan mennessä 78 kappaletta. Valinnan toteutettavista sisällöistä tekivät kuntien edustajat seutukunnittain. Valittujen sisältöjen katsottiin monipuolistavan ja kehittävän kuntien kulttuuripalveluita. Sisältöjen toteuttamiselle oli aikaa marraskuun alusta joulukuun puoliväliin asti.

Kulttuurikeikkoja kuntiin -ohjelmaa voidaan pitää hyvin onnistuneena kokeiluna. Monissa kunnissa toteutettiin käänteisen kilpailuttamisen tarjoavan uudenlaisia mahdollisuuksia, ja arveltiin, että tapaa tullaan käyttämään jatkossakin. Usealla seutukunnalla päädyttiin toteuttamaan kuntien tavanomaisesta kulttuuritarjonnasta merkittävästi poikkeavia sisältöjä. Tarjouksia jättäneet taiteilijat ja luovan alan ammattilaiset puolestaan kiittelivät mahdollisuutta tarjota osaamistaan vapaasti omista lähtökohdistaan ja omalta taiteelliselta maaperältään käsin.

Käänteisen kilpailutuksen 7 askelta Varsinaista kulttuuria -hankkeessa

1. Valmistelu

Keskustelut hankeen työnyrkin sekä liiton asiantuntijoiden kanssa siitä, millaisia sisältöjä käänteisellä kilpailutuksella haetaan ja millaisin reunaehdoin. Päätös hakea sisältöjä seutukunnittain seututaiteilijako-keilun mallin mukaisesti.

2. Kuntien informoiminen

Kaikkien maakunnan kuntien informoiminen mahdollisuudesta lähteä mukaan Kulttuurikeikkoja kuntiin – ohjelmaan ja käänteisen kilpailutuksen periaatteiden esitteleminen.

3. Tarjouspyynnön ja hakulomakkeen laatiminen

Sisällön tarkistus sekä liitossa että hankkeen työnyrkissä ja tarjouspyynnön kääntäminen ruotsiksi. Hakuilmoitus julkaistaan liiton kotisivuilla. Hankevetäjä vastaa tarjoajien kysymyksiin s-postilla ja tiettyinä aikoina puhelimitse.

4. Saatujen tarjousten läpikäynti

Kunkin seutukunnan kaikki kunnat saavat luettavakseen ja kommentoitavakseen kaikki omaa seutukuntaansa koskevat tarjoukset. Hankevetäjä tutustuu kaikkiin saatuihin tarjouksiin.

5. Valinnat

Kukin seutukunta valitsee toteutettavan sisällön saatujen tarjousten perusteella. Valinta tehdään teams-kokouksessa keskustellen, hankevetäjä osallistuu tähän.

6. Tieto tarjoajille

Hankevetäjä ilmoittaa puhelimitse valituille sisällöntuottajille ja lähettää sähköpostia kaikille muille (ei valituksi tulleille) tarjoajille.

7. Sisältöjen toteutus

Valitut sisältöjen tuottajat ovat suoraan yhteydessä kuntiin ja sopivat toteutusten ajankohdat. Kunnat huolehtivat tiedotuksesta ja markkinoinnista yhdessä sisällöntuottajien kanssa. Tieto toteutusten ajankohdista myös hankevetäjälle. Sisällöntuottajat laskuttavat hanketta.

Tarjouspyyntö

Kulttuurikeikkoja kuntiin – avoin tarjouskilpailu taiteilijoille ja luovan alan ammattilaisille

Mitä tarjoaisit 3450 eurolla? Onko sinulla idea tapahtumasta tai toiminnasta, jonka haluaisit tarjota kuntien asukkaille? Haun tavoitteena on tarjota kuntiin monipuolista ja laadukasta kulttuuritoimintaa erityisesti alueille, joilla kulttuuritarjonta on vähäisempää. Varsinaista kulttuuria -kehittämistehtävä hakee taide- ja kulttuurisisältöjä, jotka innostavat eri-ikäisiä asukkaita tekemään, näkemään ja kuulemaan, kokemaan sekä kohtaamaan toisiaan. Toiminta on osallistujille maksutonta. Kehittämistehtävä ostaa palveluita kuntiin seutukunnittain niin, että ne toteutetaan 1.11.-15.12.2023 välisenä aikana. Taiteilijoilla ja luovan alan ammattilaisilla on mahdollisuus tarjota kulttuuri- ja taidesisältöjä 3450 euron (alv 0%) hinnalla.

Tuotannot toteutetaan Varsinais-Suomen alueen kunnissa seutukunnittain, jotka ovat:

- Vakka-Suomi (Pyhäranta, Uusikaupunki, Laitila, Kustavi, Taivassalo, Vehmaa)
- Loimaan seutu (Loimaa, Oripää, Pöytyä, Aura, Koski TL, Marttila)
- Läntinen Turun seutu (Mynämäki, Nousiainen, Masku, Rusko, Raisio, Naantali)
- Itäinen Turun seutu (Paimio, Sauvo, Kaarina, Lieto, Turku)
- Salo ja Somero
- Parainen ja Kemiönsaari

Tarjouksella sitoudut toteuttamaan kulttuurisisältöä jokaisessa kunnassa yhden yllä mainitun seutukunnan sisällä.

Mitä voi tarjota?

Voit tarjota tapahtumaa, työpajaa, esitystä, yhteisöllistä toimintaa jne. Erityisesti haetaan sisältöjä, jotka

- Voidaan toteuttaa monenlaisissa paikoissa ja tiloissa, kuten kylätaloilla, kouluissa, metsässä jne.
- Voidaan toistaa samanlaisena tai pienin muutoksin seutukunnan kaikissa kunnissa
- Monipuolistavat ja kehittävät kuntien kulttuuripalveluita

Ohjeita tarjoajalle

Hae toteuttajaksi joko jo olemassa olevalla palvelulla, valmiilla suunnitelmalla tai kertomalla omasta osaamisestasi, jota voit hyödyntää kulttuurisisältöjen toteutuksessa. Toteutustapaa ei ole rajattu, niitä voivat olla esimerkiksi tapahtumat, esiintymiset, osallistavat työpajat, tila- tai ympäristötaiteet, yhteinen tekeminen. Haemme sisältöjä useilta toimijoilta toisistaan erillisiin toteutuksiin.

Tarjoaja vastaa toiminnan järjestämisestä ja kuluista, myös tarvittavasta tekniikasta. Kerro, millaiseen paikkaan ja tilaan toimintasi sopii.

Varsinaista kulttuuria -kehittämistehtävä etsii toteutettavia ostopalveluita, kyseessä ei ole työsuhteen toimeksianto tai avustus. Ostohinta on 3450 euroa (alv 0%). Valitut toimijat laskuttavat Varsinaista kulttuuria -kehittämistehtävää sisältöjen toteutuksesta. Summa sisältää kaikki toteutuksen kulut, kuten matkakulut, tarvittavan kaluston ja toteuttajat.

Tarjoajana voi olla:

- ammatinharjoittaja, toiminimi, työryhmä tai yritys
- rekisteröity yhdistys
- osuuskunta tai yhtiö (oy, oyj, ky, avoin yhtiö)
- säätiö

Huom! Valittavalla toimijalla tulee olla y-tunnus, YEL-todistus ja lisäksi toimijan on oltava ennakkoperintärekisterissä. Laskutusta verokortilla ei hyväksytä.

Vain hakulomakkeella tehdyt tarjoukset hyväksytään. Tarjousten jättöaika päättyy 16.10.2023 klo 16. Valinnat ostopalveluista tehdään mahdollisimman pian tarjousten jättöajan päätyttyä. Valittujen kulttuurisisältöjen toteutusajaksi on 1.11.-15.12.2023.

Valinta

Valinnat seutukunnittain ostettavista palveluista tehdään tarjousten perusteella. Kunnat osallistuvat palveluiden valintaan. Valintojen perusteina ovat

- sisällön soveltuvuus kunnissa järjestettäväksi ohjelmaksi
- tarjottavan sisällön laatu ja kiinnostavuus
- tarjoajan edellytykset toteuttaa toiminta (aiemmat referenssit, ammattimaisuus, alueen tuntemus)
- Valinnan ehtona on sen maksuttomuus kävijälle/kokijalle
- Valinnan ehtona on, että sisältöä voidaan toteuttaa kaikissa seutukunnan kunnissa
- Erityisesti suosimme sisältöjä, jotka saavuttavat ihmisiä/alueita, joille/joissa kulttuuria on yleensä vähemmän tarjolla

Käytännön toteutus

Varsinaista kulttuuria -kehittämistehtävä ja tapahtumapaikkoina olevien kuntien edustajat tekevät yhteistyötä valittujen tarjoajien (sisällöntuottajien) kanssa.

- Toteutukset suunnitellaan ja aikataulutetaan yhdessä seutukunnan kuntien kanssa
- Sisällöntuottajalla on päävastuu toiminnan järjestämisestä tarjouksensa mukaan
- Sisällöntuottajan tulee valmistella tarvittavat materiaalit viestintää ja markkinointia varten (esim. tekstit ja kuvat). Tässä huomioidaan sekä kuntien että Varsinais-Suomen liiton markkinointi- ja viestintäkäytännöt.

Toteutetut Kulttuurikeikkoja kuntiin -sisällöt

Rokkia, palikoita ja sirkustempuja

Vakka-Suomi

Kustavissa, Laitilassa, Pyhärannassa, Taivassalossa ja Uudessakaupungissa toteutettiin musiikintekijä Hilla Väyrysen ja äänitaitelija Jaakko Aution Pöytä kahdelle -ääni-installaatio. Teoksen ydinaiheena on rakkaus ja kahden ihmisen kohtaaminen, ja se oli koettavissa viikon verran kussakin kunnassa.

Itäinen Turun seutu

Liedossa, Paimiossa, Sauvossa ja Turussa nähtiin kahden klovnin improvisaatioon ja läsnäoloon perustuvia Taiteilijaklovnit -esityksiä. Taiteilijaklovnit -kollektiiviin kuuluvat Kaisa Kauppinen, Minka Laukniemi, Anni Suvanto ja Karoliina Illi.

Loimaan seutu

Aurassa, Loimaalla, Marttilassa, Oripäässä ja Pöytyällä nautittiin elävää musiikkia, laulua ja runoutta sisältävästä Soup Opera -tanssiteoksesta ja siihen liittyvistä avoimista työpajoista. Toteutuksesta vastasi Valtteri Keinänen, Baljana Metjen ja Jonas Marxin muodostama työryhmä.

Läntinen Turun seutu

Maskun, Mynämäen, Naantalın, Raision, Nousiaisten ja Ruskon päiväkotilapsille kiersi esiintymässä Pekka Laamanen Ranttali-sirkusesityksellään, joka yhdistelee eri sirkuslajeja ja kommunikointia lasten kanssa. Esityksiä järjestettiin kaksi per kunta.

Parainen ja Kemiönsaari

Paraisilla ja Kemiönsaarella KO-KOO-MOn nukketeatteritaitelija Roosa Halme toteutti palikkateatteriesityksiä niin lapsille kuin aikuisillekin. Palikkateatteri on vuorovaikutteista nukketeatteria, jonka keskiössä on eri puolajeista veistetty ihmisenmuotoinen jälleenrakennussarja.

Salo ja somero

Salon ja Someron loppuvuotta virkistivät Runo ja rock -tapahtumat, jotka koostuivat Mika Kivelän lavarunoudesta ja turkulaista undergroundia edustavan Vihan Muna -yhtyeen (Olli Kauniskangas, Harri-Tapio Siivonen, Atte Häkkinen ja Pekka Eskelinen) esiintymisestä.

Kulttuurikeikkoja
kuntiin -sisällöt
tavoittivat yli
1700 maakunnan
asukasta

Maakunnan
kunnat jaettiin
6 seutukuntaan

**Varsinaisia
kokemuksia**

Seututaiteilijan kokemuksia Lasten nauru pidentää ikää

Mikä voisi olla mukavampaa kuunneltavaa kuin heleä ja hillitön lapsen nauru? Se on mielestäni mitä ihas-tuttavin korvamato, jos sellaisen sattuu nappaamaan omalta kuuluvuusalueeltaan. Itselleni lasten nauru on myös ihana muisto ajastani seututaiteilijana Varsinais-Suomen liiton Varsinaista kulttuuria -hankkees-sa Salon ja Someron alueella. Lasten nauru ja aika seututaiteilijana palasivat mieleeni, kun luin artikkelin Tuula Steniuksen väitöskirjasta. Stenius on tutkinut lapsen huumorin kehittymistä.

Huumorin alkulähde on lapsen käsityksen mukaisesti yhteisöllisyydessä sekä hyvin yksinkertaisissa asioissa, kuten pieru ja muut hassut äänet, asioiden toisto ja säännöistä poikkeaminen. Huumori on var-sin yksinkertainen asia - ja yksinkertainen on kaunista.

Synnytin aikoinaan vahingossa Klovni OHO:n yhdistäessäni pierupussin akrobatiaesitykseeni. Klovni OHO on kulkenut matkassani vuosikymmenet, ja sen kautta olen pyrkinyt itse tutkiskelemaan käytän-nössä lasten huumorintajua sekä lasten huumorin taajuutta. Minua kiehtovat erityisesti lapsen ja klovnin hauskanpidon yhtymäkohdat. Lapsen huumori on älytöntä, suunnittelematonta ja usein loputonta tois-toa, ellei sitä lopeteta esimerkiksi aikuisen toimesta.

Klovni puolestaan on eräänlainen anarkisti, koska se toimissaan rikkoo kaikkia sovittuja sääntöjä ja käyt-täytyy epäsovinnaisesti. Lapsikin tajuaa, että klovnin roolissa oleva esiintyjä on aikuinen, joka käyttäytyy täysin epäaikuismaisesti. Klovni haluaa aina ottaa kaikkein hölmöimmän pellen roolin. Takaa-ajatuksena klovnilla on tietenkin halu olla keskipisteenä.

Lapsen huumorissa on useita yhtymäkohtia klovnin huumorin, olemuksen ja itseasiassa klovnin idea kanssa. Samoin kuin lapsi, klovni haluaa kaikkea liioitellun isosti. Monella tapaa klovni on kuin lapsi: se haluaa olla esillä, se haluaa rakastaa ja tulla rakastetuksi. Erittäin tärkeä lapsia ja klovnia yhdistävä tekijä on myös jaettu yhteinen olo.

Varsinaista kulttuuria -hankkeen parissa tavoittelin kolmen kuukauden aikana osallistavan taiteen työ-pajoillani yhteisen ilon jakamista. Tavoitteeni oli hetken, tarinan, vitsin, tunteen tai tunnelman kokeminen yhdessä. Se on hauskaa ja voimaannuttavaa.

Klovni pyrkii olemaan täysillä läsnä, jakamaan kaiken ilonsa ja heittäytymään yhdessä. Klovnerian perus-tana on yhteys yleisöön ja sitä kautta yhteisöllisyys. Ilon jakaminen yhdessä on mielestäni sekä lapsen huumorin että klovnerian pääperiaate. Siinä on jotain äärettömän kaunista.

Tuula Steniuksen väitöskirjasta kertovassa artikkelissa mainittiin muun muassa termi "hyperhauskuus", joka ilahdutti minua aivan erityisesti. Hyperhauskuus tarkoittaa tietenkin hepulia. Klovni OHO:n juttuja lainaten: *"Mikä on hevosen ja sopulin risteytys? No, sehän on tietenkin hepuli."*

Lapsen huumorin yksinkertaisuudessa ihastuttavinta on mielestäni yhteisöllisyys. Kuvittelehan mielessä-si hepuli, joka leviää kulovalkean tavoin ja kasvaa valtavaksi hyperhauskuuden mereksi. Siis kokonainen aaltoileva meri täynnä nauravia lapsia, korvat halkaiseva kikatusen ja käkätysten täyttämä aallokko. Hyperhauskuutta saattaa ilmaantua lapsen huumoria tutkineen väitöskirjan mukaan myös esimerkiksi pieruista, liioittelusta ja toistosta. Hallitsematon hyperhauskuus voi kuitenkin olla aikuisten mielestä kauhistus.

Seututaiteilijana suunnittelin ja toteutin muun muassa Satusirkus -kiertueen Salon päiväkodeissa Klovni OHO:n hahmossa. Se pohjautui Yösirkus -nimiseen sirkussatukirjaan. Flaamilaisen kuvataiteilijan Mattias de Leeuw'n kirjassa tarina on kerrottu ainoastaan kuvin. Tarinan voi ymmärtää ilman tekstiä tai puhetta. Klovni OHO kuitenkin luki Satusirkuksessa lapsille näkymätöntä tekstiä kuvien välissä.

Useassa kohdassa klovni jätti lapsille tilaa katsoa, kuunnella, keksiä ja reagoida. Klovni antoi tarkoituksella paikan lasten tulkinnalle ja improvisaatiolle. Kun lapset huomasivat jonkin erityisen jutun, uppouduimme siihen.

Lapsia hauskuutti sirkussadussa etenkin kohta, jossa kaksi pientä pelleä varastavat Harlekiinin kengän ja rakentavat siitä itselleen auton. Harlekiini ei edes huomaa kenkiensä kadonneen. Lopussa pikkupellejen tuunaamista renkaallisista kengistä on yllättäen hyötyä Harlekiinin lähtiessä kotimatkaan.

Jekkujen tekeminen on usein lapsista hurjan hauskaa. Heitä ihastuttaa se, että kirjassa pienet pellet onnistuvat jekuttaen olemaan hyödyksi. Samalla kun lapsia kiehtoo tarinassa sääntöjen rikkominen, aikuisen ajatuksen kulkua tynnyttää se, että pienten pellejen varastama ja tuunaama kenkä on lopulta hyödyllinen asia.

Klovni OHO:n luotsaama retki sirkussatuun aloitettiin taikakeinoin valmistautumalla hyppyyn satukirjan sisään. Aikuisen mielessä saattaa käydä ajatus, ettei satuun voi hypätä. Mutta kun lapselta kysyy, hypätäänkö satuun yhdessä, hän mitä todennäköisemmin vastaa myöntävästi ja valmistautuu jo hyppäämään. Yhteinen, konkreettinen aloitus satukirjaan hypäten on lapsille aivan itsestään selvä homma.

Yhteiset hetket kirjojen ja kuvien parissa kehittävät mielikuvitusta. Se on ikään kuin henkistä kutittamista. Klovnin hahmossa tämä kutittelu sujuu helposti.

Omaa mielikuvitustani on kutitellut etenkin eräs ihastuttava satu: Outi Tannisen Nunu vuodelta 1965. Siinä muun muassa haaveillaan, nukutaan päiväunia, tehdään unitoivomuksia ja maksetaan ostokset hassuilla ja hullunkurisilla ajatuksilla. Ja lopuksi kaikki vaipuvat yhteiseen uneen, jossa on jokaisen toivomia asioita.

Entä jos haaveilu olisikin osa tavallista arkipäivää? Voisiko haaveilun saada osaksi päiväkot-, koulu- tai työpäivää? Tarvitsemme haaveilua ja hassuttelua värittääksemme arjen harmautta.

Huumoria ja naurua tarvitaan jokaiseen arkipäivään. Se tutkitusti kohentaa mielenterveyttä. Koska lapsia, jotka luonnostaan ovat sekä tavanomaisen huumorin että hyperhuumorin mestareita, ei voi palkata kiertämään ympäri maakuntaa, olisi tietenkin pestattava vanhaa narriperinnettä kunnioittaen maakuntaklovneja, jotka kiertävät maakuntia pelleillen ja kutitellen ihmisten mieliä.

Väitöskirjassaan lasten huumorin kehittymisestä Tuula Stenius päätyy määritelmään: *”Huumori on kokemus, jonka tuottaminen tai vastaanottaminen saa aikaan hymyä, naurua ja muita huumorin ilmiöitä.”*

Karoliina Nordin

Huomioita seututaiteilijan työstä

Työskentelimme seututaiteilijoina syys-marraskuussa 2023, Amanda Vakka-Suomen alueella ja Elina läntisellä Turun seudulla. Aivan sattumalta olimme tahoillamme kumpikin päättäneet ottaa luontosuhteen ja puut teemaksi työskentelyllemme. Yhtenevä aihevalinta johti luontevaan yhteistyöhön ja tärkeään vuorovaikutukseen kahden eri taiteilijan ja taiteenalan välillä.

Työskentelymme tavoitteena oli tuoda taide kuntiin helposti saavutettavassa muodossa ja tarjota mahdollisuus taiteen tekemiseen ja kokemiseen kuntien asukkaille. Kukin kunta määritteli itse mihin halusi taiteilijan työtä kohdentaa, ja me taiteilijoina pyrimme vastaamaan kuntien toiveisiin mahdollisimman hyvin. Pääsääntöisesti työskentelimme kumpikin itsenäisesti oman alueemme eri kunnissa. Yhteistyömme sai kuitenkin konkreettisen muodon Amandan Mielipihka -tanssisoolon yhteydessä, johon Elina suunnitteli ja toteutti puvun.

Mielipihka

Mielipihka -tanssisoolo käsittelee ihmisen luontosuhdetta. Amanda huomasi aiheen herättävän heti paljon keskustelua ja puhuttelevan kuntien asukkaita. Mielipihkan harjoitusprosessin aikana Amanda työskenteli mm. Laitilan ulkoilutapahtumassa, Kustavin päivätoiminnassa ja Pyhärannan kirjastossa keskustelemassa ihmisten kanssa heille tärkeistä puista ja niihin liittyvistä muistoista. Ajatuksia vaihdettiin myös kehollisesti kohtaamisien aikana. Kolmen kunnan asukkaat kirjoittivat koskettavia puille osoitettuja kirjeitä, jotka päättyivät osaksi esitystä.

Elina kokosi Mielipihkaan puvun, johon kuuluvat neulotut hanskat ja toppi sekä neulashattu, jota Elina työsti muutamien pitämiensä taidetyöpajojen yhteydessä. Elina vieraili myös Amandan harjoituksissa ja esityskiertueella, mikä mahdollisti ajatusten vaihtoa entisestään.

Työ kunnissa

Amanda työskenteli Vakka-Suomen alueella Kustavissa, Laitilassa, Pyhärannassa, Taivassalossa, Uudessakaupungissa ja Vehmaalla kolmen taiteellisen idean ja kohtaamistyön äärellä. Taiteellisiin ideoihin kuului molempien taiteilijoiden työtä yhdistävä ympäristöteema, yhdenvertaisuuden työpajakonsepti sekä valokuvausta ja tanssia yhdistävä projekti. Näistä kolmesta ideasta hankkeen aikana Amanda ehti syventyä lähinnä ensimmäiseen. Kokonaisuudessaan Amanda tavoitti seututaiteilijan toiminnan aikana noin 900 kuntalaista, joista suurin osa oli lapsia ja eläkeläisiä. Amanda kohtasi ihmisiä monipuolisesti erilaisissa paikoissa, kuten kouluilla, kirjastoissa, palvelutaloissa ja kirjastoautossa. Syyslomaviikolla Amanda järjesti Latvuksissa versoo -tapahtuman Uudessakaupungissa, Vehmaalla, Kustavissa ja Pyhärannassa. Marraskuussa Amanda kiersi esittämässä Mielipihka -esitystä kattavasti kaikkien kuntien alueilla.

Elinan työskentelyaluetta oli läntinen Turun seutu, johon kuuluvat Rusko, Raisio, Masku, Naantali, Mynämäki ja Nousiainen. Erilaisia kokoontumisia taiteen tekemisen äärelle kertyi yhteensä 21. Työpajoissa syntyneet teokset Elina kokosi näyttelyksi, joka sai nimen Kaarnasto. Näyttely on esillä Nousiaisten kirjastolla joulukuun 2023, jonka jälkeen se siirtyy Raisioon, Naantaliin ja Maskuun. Mynämäessä Elina vieraili päiväkodissa ja näissä tuokioissa syntyneet maalaukset ja metsäpienoismallit jäivät esille Mynämäen kirjastolle.

Naantali halusi kohdentaa seututaiteilijan työpanoksen osaksi vammaispalveluja ja Raisiossa toiminnan kohteeksi valikoitui kohtaamispaikka Olkkari. Nousiaisissa Elina piti avointa taideryhmää kirjastolla ja Maskussa toimintaa järjestettiin työkyvyttömyyseläkeläisten ryhmälle ja yhtenä iltana paikalliselle Martta-yhdistykselle. Ainoastaan Ruskolla Elina ei onnistunut järjestämään erillistä toimintaa. Kunnan kulttuuritoimen tiukat resurssit tekivät tilanteesta haastavan jättäen kaiken toimintaan liittyvän taiteilijan vastuulle. Elinan työjaksoon liittyi vahvasti "Missä kasvaa sinun lempipuusi?" -kysely asukkaille, jota Ruskollakin markkinoitiin kattavasti. Kuntien erilaiset toiveet tekivät työstä monipuolista. Samalla suunniteltuun ja valmisteluun oli käytettävä paljon aikaa, jotta erilaiset kohderyhmät tulivat huomioiduiksi.

Tavoitteiden toteutuminen ja kehitysideoit

Lyhyen työjakson aikana saimme kumpikin aikaan paljon. Työskentelimme ajatuksella, että jotakin aloittamamme jatkuisi myös työsuhteemme päätyttyä. Amandan tanssisoolo ja kiertävä Kaarnasto -näyttely saavuttavat huomattavasti laajempaa yleisöä kuin varsinaiset seututaiteilijan työpajat yksinään.

Pystyimme vaihtamaan keskenämme ajatuksia ja kokemuksia työjakson aikana, minkä molemmat koimme erittäin tärkeänä. Vaikka hanketta koordinoidaan ja yhteistyössä kuntien kanssa autetaan alkuun, on taiteilija kuitenkin melko yksin työnsä äärellä. Toinen taiteilija tekemässä samanlaista työtä toi tärkeää vertaistukea. Ajatustenvaihto edesauttoi myös kummankin taiteellisen työn kehittämisessä.

Kunnissa, varsinkin niissä pienemmissä, on huutava pula taidesisällöistä. Saimme todeta, että seututaiteilija on varsin tervetullut toimija, joka pystyy lyhyessäkin ajassa tuomaan kaivattua piristystä kuntien kulttuuritarjontaan. Seututaiteilija voi myös työnsä kautta laajentaa kuntien kulttuuritoimen työntekijöiden ajatusta siitä, millaista taidetta ja taiteen tekemistä asukkaille voidaan tarjota. Taiteilijoina koimme työn kunnissa tärkeänä ja mielekkäänä. Olisi hienoa, jos tulevaisuudessa yhä useampi kunta pystyisi palkkaamaan taiteilijoita edes määräaikaisesti.

Kunnat ovat keskenään erilaisia mikä näkyi vahvasti myös meidän taiteilijoiden työssä. Kaikissa kunnissa emme toimineet niin paljon kuin joissain muissa. Tähän vaikutti osaltaan kuntien yhteyshenkilöiden erilainen aktiivisuus. Kuntien välinen yhteistyö olisi voinut olla konkreettisempaa myös taiteilijan järjestämisen toiminnan osalta. Esimerkiksi Nousiaisissa järjestettyä työpajaa olisi voitu markkinoida aktiivisesti myös Mynämäen ja Maskun asukkaille. Tapahtumien markkinointi ja ihmisten tavoittaminen vaatii aikaa ja on haasteellista näin lyhyen työjakson aikana.

Monien kuntien alkuperäisenä toiveena oli, että taiteellinen työ olisi mahdollisimman pitkälle paketoitua toimintaa siitä syystä, että he eivät päässeet tutustumaan taiteilijaan ennen seututaiteilijajakson alkamista tai heillä ei muuten ollut tarpeeksi resursseja. Valmiit paketoitua taidekonseptit ovat ihan hyvä vaihtoehto silloin tällöin, mutta rajaavat pois yhteisötaiteen menetelmiin pohjautuvan työskentelyn.

Ihanteellista olisi ollut, jos työsuhteemme olisi ollut hieman pidempi. Tällöin olisimme voineet rauhassa käyttää yhdenkuukauden suunnitteluun, kontaktointiin ja kohdeyleisöjen määrittelyyn. Kiireen tuntu vaivasi meitä kumpaakin, eikä aikaa taiteellisen laadun varmistamiselle tuntunut olevan. Työpajoissa syntyneitä ajatuksia ei ehtinyt tässä kontekstissa soveltaa osaksi toimintaa, vaan ne jäivät kehitysideoiksi seuraaviin hankkeisiin. Taiteen tekemisestä tuli paikoin suorittamista ja kohtaamiset ihmisten kanssa jäivät välähdyksiksi. Taide ja uuden kehittäminen vaativat aikaa. Selvisimme työurakasta kiitettävästi, koska kummallakin meistä on kattavasti kokemusta erilaisten yhteisöjen kanssa toimimisesta ja hankkeiden läpiviemisestä. Työhyvinvointia ja taiteellisen työskentelyn laatua olisi voinut lisätä se, että työskentelylle olisi ollut häntää sekä ennen seututaiteilijatyön alkamista että sen jälkeen.

Kaikkineen työkokemus oli kummallekin palkitseva ja uusia ideoita jäi versomaan tulevia hankkeita varten.

Elina Laitinen ja Amanda Vuori

Varsinaista kulttuuria -hankkeen perintö

Varsinais-Suomen kunnissa

Varsinaista kulttuuria -hanke otettiin kiitollisuudella, ilolla, kiinnostuksella ja innostuneesti vastaan Varsinais-Suomen kunnissa. Hankehakemusta oli valmisteltu kuntien yhteistyönä, ja jo hakemus perustui kuntien esiin tuomiin selkeisiin, konkreettisiin tarpeisiin – tästä syystä hankkeeseen osattiinkin suhtautua avarakatseisesti alusta alkaen. Kunnissa tiedettiin, että jotakin hyvää ja konkreettista on luvassa. Varsinaisen hankekausi oli lopulta vielä antoisampi, vielä parempi kuin osattiin odottaakaan.

Varsinaista kulttuuria -hankkeen tärkeimpänä hyötynä kunnissa pidettiin sitä, että hankkeen myötä alueelle saatiin konkreettisesti lisää taidetta ja kulttuuria, uusia taiteilijakontakteja, uusia ideoita ja ajatuksia, kuntien välistä yhteistyötä ja vertaistukea sekä lisäosaamista ja vankempaa tietopohjaa – ja kaikki tämä niin, että samalla pystyttiin työllistämään paikallisia ammattitaiteilijoita.

Hankkeen keskeisimmät opit liittyivät yhteistyöhön ja arjen toimintatapoihin. Käänteistä kilpailutusta pidettiin hyvänä toimintatapana, johon suurimmassa osassa kuntia ei oltu aiemmin tutustuttu. Erityisen paljon kiitosta saivat tunnin mittaiset etäkokoontumiset, joissa kuultiin tiivis asiantuntijaluento ajankohtaisesta, kunnalliseen kulttuurityöhön olennaisesti liittyvästä aiheesta, josta käytiin tilaisuuden päätteeksi hyvin hedelmällistä keskustelua. Tilaisuuksissa opittiin ja saatiin uusia ideoita hankerahoituksesta, viestinnästä ja muista kunnallisen kulttuuritoiminnan ydinasioista, jotka jäävät arjessa liian vähälle huomiolle.

Kuntien välinen yhteistyö tiivistyi hankkeen aikana selvästi niin yhteisten seututaiteilijakokemusten kuin tehokkaiden etäkokoontumistenkin ansiosta. Hankkeen loppupuolella käydyssä keskustelussa kuntien kulttuurityöntekijät olivat vahvasti yksimielisiä siitä, että jo pieni, ajankohtainen yhteistyö on todella merkittävää. Mitään suurta, kulttuurikentän mullistavaa uutta ei ole tarpeen keksiä, on vain löydettävä ne tavat, joilla kunnat voivat oppia toisiltaan säännöllisesti ja pienin askelin aikatauluja liiaksi kuormittamatta.

Varsinais-Suomen kunnat tekevät keskenään hyvää, hedelmällistä yhteistyötä. Kunnissa osataan arkisen pulman ilmetessä tai tiukan paikan tullen soittaa toiseen kuntaan ja kysyä vinkkiä – Varsinaista kulttuuria -hankkeen myötä kynnys tällaiseen yhteistyöhön on edelleen madaltunut. Hankkeen yhteydessä kunnissa huomattiin kuitenkin se, että tehokas, tiivis, lämminhenkinen ja kaikkia hyödyttävä yhteistyö tarvitsee vetäjän; vaikka kunnat ovat aina tehneet hyvää yhteistyötä, oli ero Varsinaista kulttuuria -hankekauden ja sitä edeltävän ajan välillä aivan oleellinen. Kunnissa huomattiin, että tarvitaan joku, joka kutsuu koolle, järjestää yhteisiä koulutuksia ja edistää kuntien kesken tehtäviä kulttuurielämää rikastuttavia yhteishankintoja.

Varsinaista kulttuuria -hankkeen perintönä Varsinais-Suomen kuntiin jäi uusia tapoja toteuttaa taidetta ja kulttuuria kunnissa, uusia tapoja tehdä mutkatonta yhteistyötä sekä uusia tapoja tehdä entistäkin laadukkaampaa kulttuurityötä. Lisäksi kytemään jäi iso toive siitä, että Varsinais-Suomen liitto voisi jatkossakin koordinoita kuntien kulttuuriyhteistyötä.

Maija Leino

sekä **Laura Lankinen, Taina Myllynen ja Joni Pietiäinen**

Hyvää uutta

Olemme kokoontuneet vanhan ja uuden vuoden, vanhojen ja uusien hetkien välille.

Mihin suuntaan menisimme ilman pelkoja tai rajoitteita? Millaista olisi silloin?

Ihmiset tekevät ihmeitä ihmisten välille. Yhteistyö voi olla kauneimmillaan maisema, sellainen, jossa on hyvä hengittää, kun tunnelma on hyvä ja hyväksyvä.

Taide vaikuttaa, kun taide tai taiteilija kohtaa minut, taiteilijan työ on osa palveluja, ja taide tarjoaa työntekijöille vakituista työtä: Taide on rakenteissa, ruuvit ja palikat.

Taide on paikka, jossa ihmiset voivat olla omia itsejään. Ihmiset kohtaavat ja vaihtavat ajatuksiaan sekä tunteitaan. Antaa identiteetin vahvistua.

Taide voi olla pelastus. Taide on työkalu haastavien teemojen käsittelyyn. Taide on keino ymmärtää toisiamme ja maailmaa. Taide on tapa, ja nyt on aika katsoa vuoteen 2045:

Innostumme!

Suomalainen esimerkki taiteen ja kulttuurin moninaisesta ja monipuolisesta käytöstä **innostaa** myös muualla maailmassa! Ajantasaiset päättäjät ovat **innostuneita** taiteesta ja pitävät sen tarjoamista kaupunkilaisille **itsestäänselvyytenä!** Tekoälyvillitys on laantunut ja aletaan ymmärtää aidon **luomisen arvo** paremmin koneellisen imitoimisen rinnalla! Meillä on kaupungissamme **vakinaisena** työntekijänä **sekä** yhteisötaiteilija **että** museopedagogi!! Heillä **on aikaa** suunnitella ja toteuttaa taide- ja kulttuuriprojekteja lapsille ja nuorille, ja **lisäksi** osallistua kaupungin julkisen taiteen aktiiviseen hankkimiseen!!!

Jatkaessamme, syntyy tanssivia ja harhailevia jälkiä. Kokeillaan ja tutkitaan. **Iloa.** Idea on ydin.

Varsinais-Suomen liitto
PL 273, 20101 Turku
kirjaamo@varsinais-suomi.fi
www.varsinais-suomi.fi